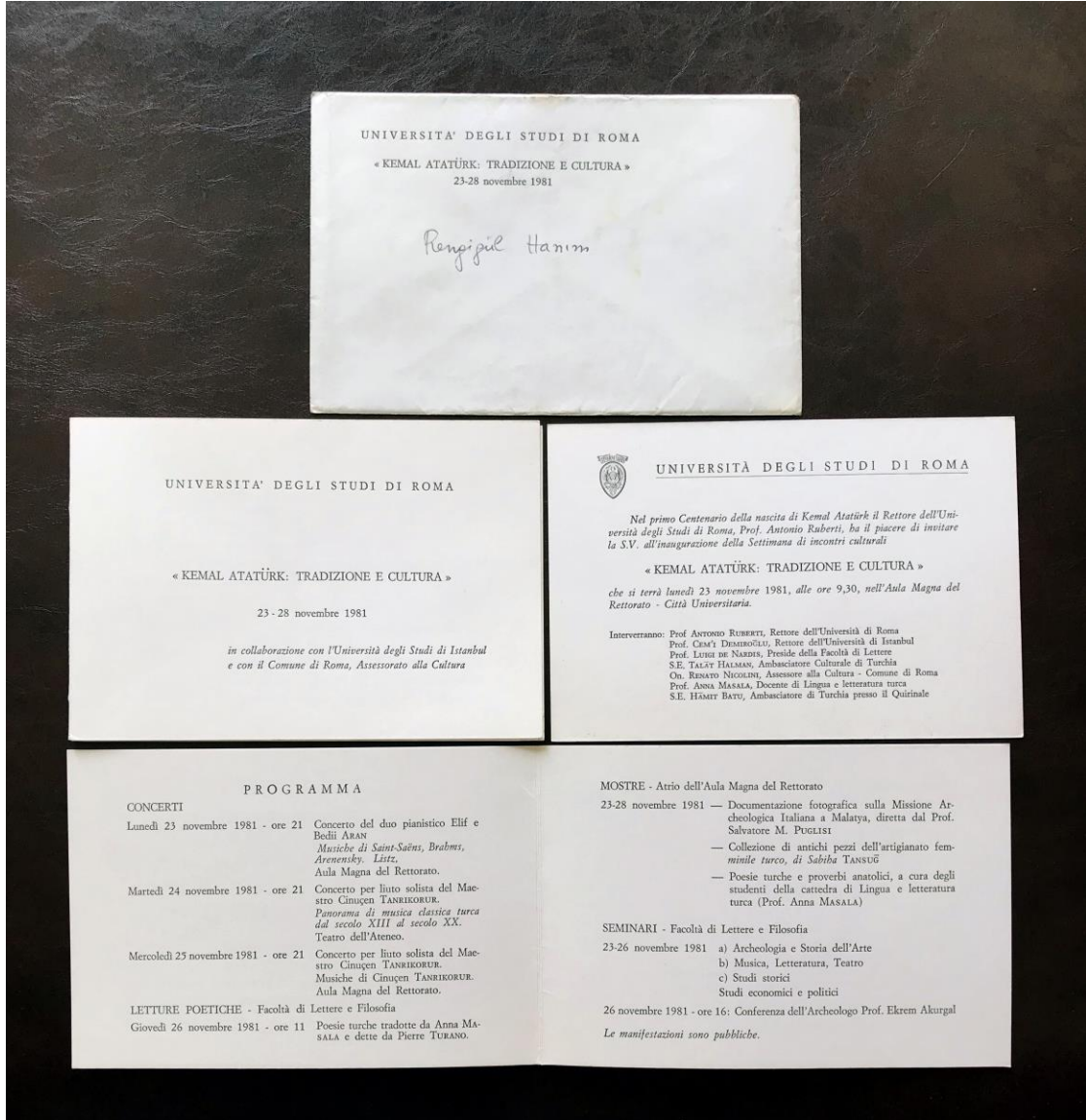

Dostum Ord. Prof. Dr. Anna Masala

1981 yılında, henüz 23 yaşında İstanbul Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Dokümantasyon Müdür Yardımcısı ve İstanbul Üniversitesi Bülteni Yazı İşleri Müdiresi idim.

Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı, UNESCO tarafından dünyada "Atatürk Yılı" ilan edilmişti. Dünyanın çeşitli ülkelerinde pek çok kutlama düzenlenmişti. İstanbul Üniversitesi ile Roma Üniversitesi kardeş üniversitelerdi. Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı'nda iki üniversite iş birliği ile, iki ülkenin kültür bakanlıkları himayesinde Roma'da kapsamlı bir "Türk Haftası" düzenlenmesine karar verilmişti.

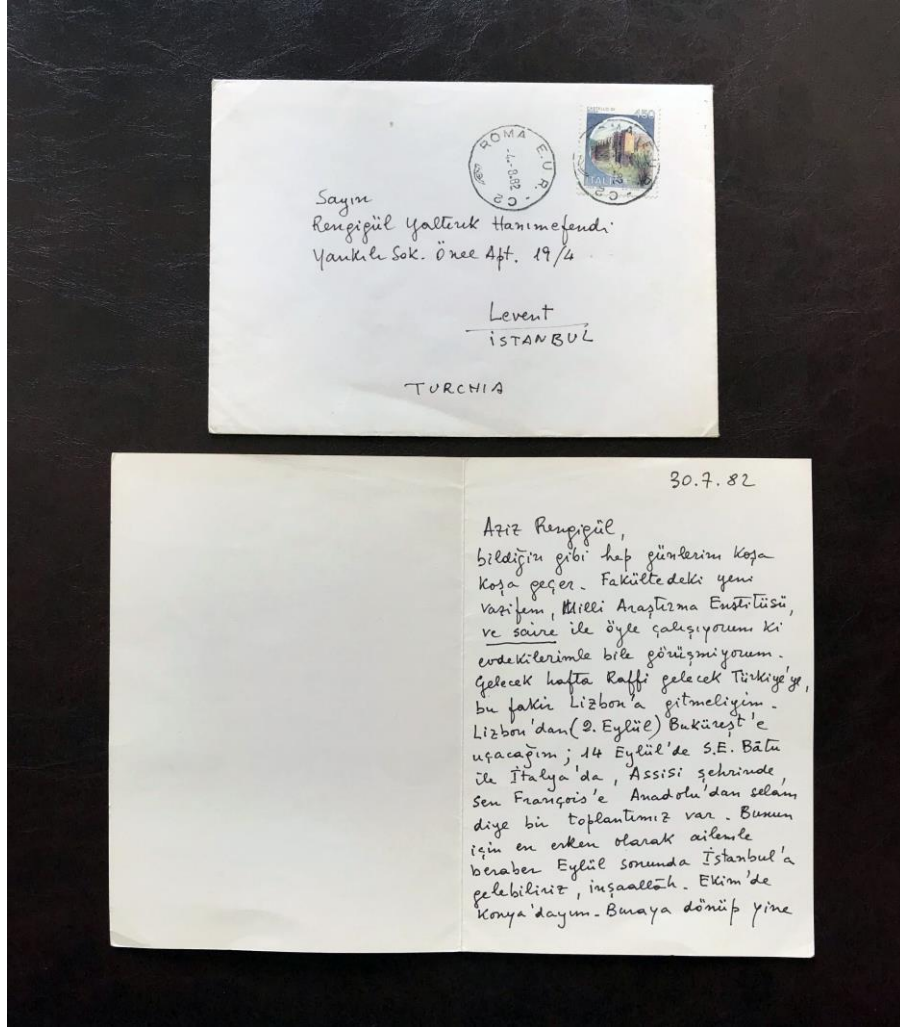
T.C. Başbakanlık onayıyla ve İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Senatosunca koordinatörlüğü üstlendim.

Roma Üniversitesi Türkoloji Bölümü Başkanı, Türkolog, Türk dostu Prof. Dr. Anna Masala ile bu vesile ile tanıştık. Kendisi bir yıl sonra da ordinaryüs oldu ve İ.Ü. Fahri Doktora ünvanı aldı.

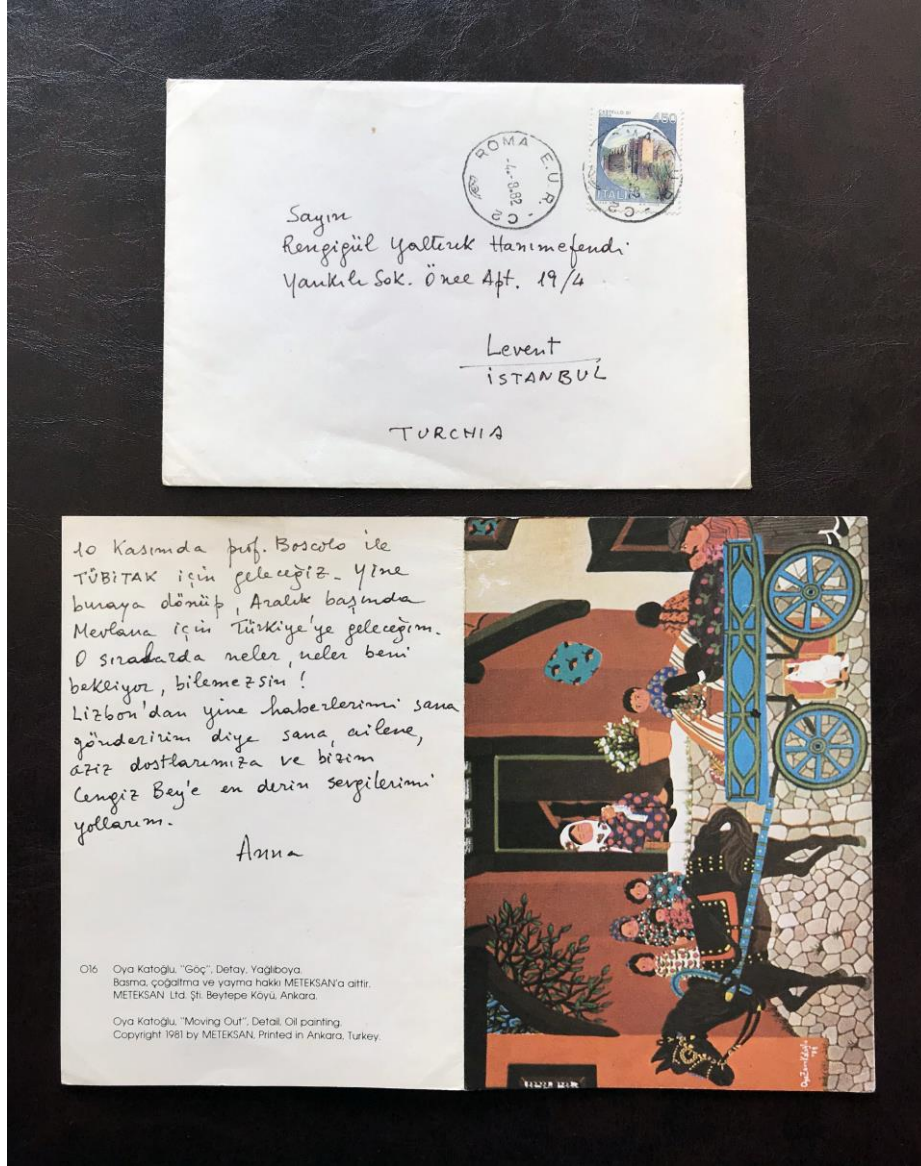
Bu uluslararası hafta; sempozyum oturumları, müzik dinletileri, yemek davetleri, sergilerden oluşmaktaydı. Akademik sekreterliğini de kendisi üstlenmişti. Her bir detayı ince ince düşünüyor, programlıyor ve uyguluyordu.

İstanbul Üniversitesi'nin rektörü Prof. Dr. Cem'i Demiroğlu idi. O süreçte Florence Nightingale Hastanesi kuruluş çalışmaları da başlamıştı. Rektörlük dış ilişkileri de kapsayan görevim gereği yabancı konuklarımızı, bilim adamlarını, heyetleri karşılar, koordinasyonu sağlar, mihmandarlık yapardım. Aynı dönemde ressamımız Feyhaman Duran'ın eşi Güzin Duran ebediyete intikâl etmişti. Süleymaniye'deki ev ve atölyesi ile evin içindeki değerli kültür varlıklarını (Karagöz-Hacivat orijinaleri gibi) üniversiteye hibe etmişlerdi. Yediemin ile birlikte çalışmalarım başlamıştı.

Bir yandan da Almanya Kessel Üniversitesi ile Almanya'daki Türk işçi ailelerin çocuklarının pedagojik sorunları üzerinde koordineli çalışıyordum. YÖK yeni kurulmuş, senato toplantıları merkez binada yapılıyordu. Prof. Dr. İhsan Doğramacı, çocukluk doktorumdu ve onu karşılamak, kendisi ile yolda sohbet etmek benim için onur verici ve bilgilendirici oluyordu. İşte bu süreçte; Anna Masala ile tanıştım. Anna, bu önemli hafta öncesinde birkaç defa İstanbul'a geldi. İlk gelişinden itibaren Yeşilköy Atatürk Havaalanı'ndan rektörlük şoförümüz ile karşıladım. Bu vesile ile de dost olduk. Benden 27 yaş büyüktü. Kendisinden, diğer rahle-i tadrîsinden (Bir muallimin veya mürebbinin terbiyesinden geçme. Eğitim, terbiye ve düşünce bakımından feyz ve bereketine nâil olma anlamlarına gelmektedir., Türk Maarif Ansiklopedisi) geçtiğim değerli hocalarım, büyüklerim gibi öğreneceğim, örnek alacağım nice öğreti, deneyim vardı. Öyle de oldu.

Kendisi ile yol boyunca arabanın arkasında sohbet etmek gerçekten çok keyifli idi. İstanbul'a indiği andan itibaren gözleri parlıyor, içinde patlayan bir enerji oluyordu. Sanki memleket hasreti çekip, yurduna kavuşan biri gibi histe idi. Bana zaman zaman sarılıyordu. Hararetli bir konuşma şekli vardı.

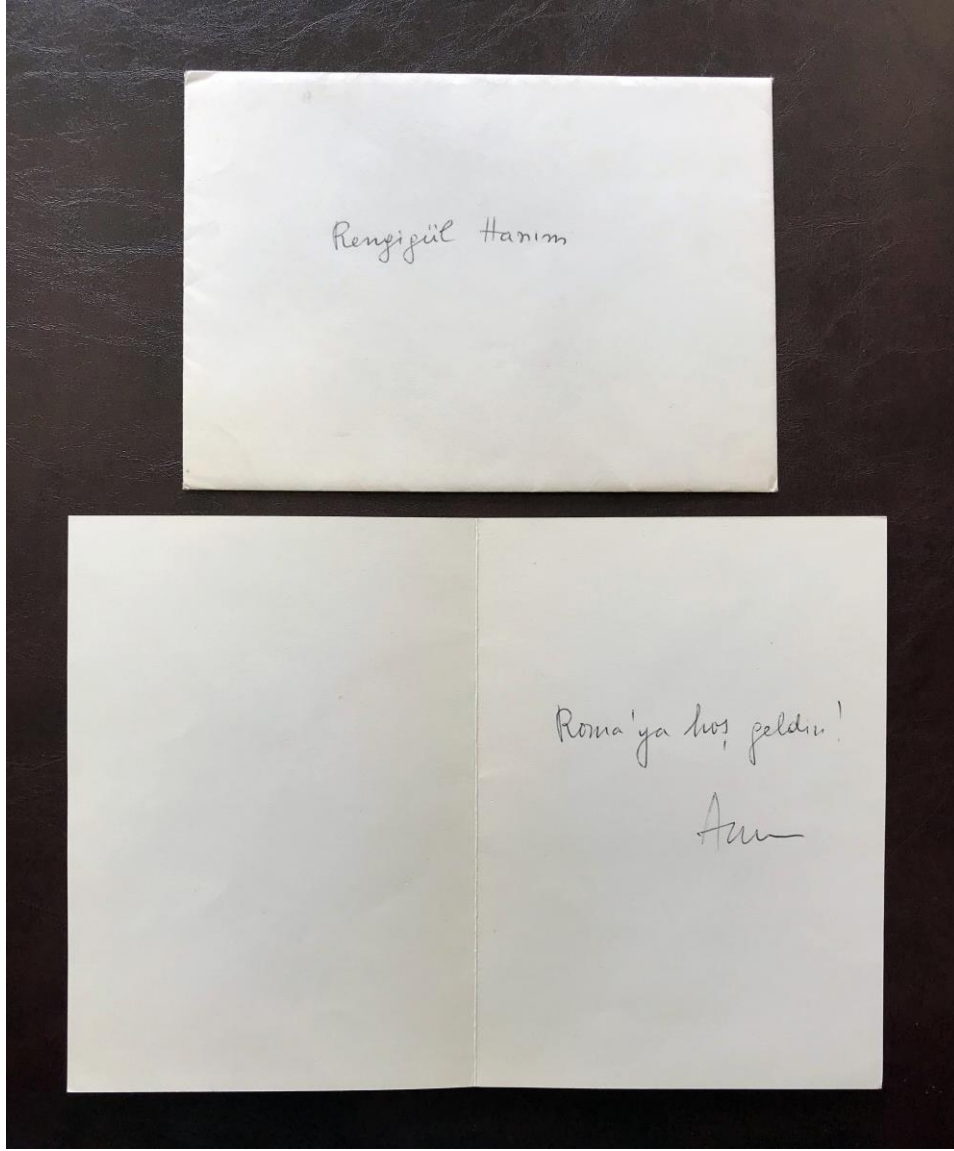

Bazı kelimeleri nevi şahsına münhasır aksanıyla ifade ediyordu. Pek hoşuma gidiyordu. Tatlı, sevecen, iyi kalpli, pozitif ama bilinçle muhakeme ve kıyaslama yapan bir hoca, iyi bir insandı.

Osmanlı-Cumhuriyet dönemini, o döneme damgasını vuran düşünür, şair, yazarlarını ve olaylarını neredeyse ezbere biliyordu. Türk örf ve âdetlerini, kültürünü özümsemişti. O kadar içselleştirmişti ki öncelikle tabi İtalya ile sonra da bildiği diğer kültürlerle kıyaslıyordu.

Önemli notlar alır ve delege ederdi.

11 ciltlik Flora of Turkey Edinburgh'ta yazılmış, babam Faik Yalırık, bu ekibin ilk Türk botanikçisi olmuştu. Ben de ilkokula İskoçya'da başlamıştım. Dolayısıyla zaten babamdan dolayı küçüklüğümde beri farklı kültürlerle, farklı kültürdeki hocalarımdan not tutmaya alıştım.

Anna ile çeşitli toplantılar yapıyor, not tutuyor bir yandan da İstanbul ziyaretlerinde kendisine eşlik ediyordum. Yazmaktan ziyade konuşmayı, anlatmayı, bilgilerini paylaşmayı seviyordu.

Üzerine basa basa vurguladığı: “Türk kültürü çok kıymetli. Değerini biliniz.” idi.

Pera Palas’ı pek severdi. Bazen Pera Palas’ta toplantı yapardı. Çok büyük haz duyardı. Pera Palas’ın asansörü dahil ben de pek severim. Bazen Tepebaşı Etap’ta konaklardı. Zira İtalyan Kültür’ün hemen yanı başıydı. Ben de İtalyancamı geliştirmek için dersler alıyordum. İtalyan Kültür’de de toplantı yaptığımız olurdu.

O bölgede neler yoktu ki!

Konsolosluklar, kültür merkezleri... Sinemalar... Tiyatrolar...

Kumaşçılar... Şapkacılar... Kitapçılar... Plakçılar... Pastaneler...

Lokantalar...

Eski mobilya ustalarının atölyeleri bulunurdu. Görmüş geçirmiş, vakur iş adamlarıydı.

Pera'dan Harbiye'ye giderdik. Harbiye'deki Askeri Müze'deki mehter gösterisini izlediğimiz ve duyulduğumuz da hafızamda.

Üniversitede toplantı sonraları çoğunlukla İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüs içindeki Profesörler Evi'nde yemek yedik. İkimiz de o tarihi geçmişi olan yuvarlak binayı çok severdik. Yemekleri ve sunumu eski yemek kültürümüzü yansıtıyordu. Servis elemanları eğitilmiş ve terbiyeli idi. "Hocam" diye hitap ederlerdi. Anna'nın hoşuna giderdi. Karışık ızgara tabağına bayılıyorduk. Hünkâr Beğendisi harika olurdu. Bir de armut Sicilian'ı. Yemekte sohbet etmekten de çok hoşlanırdı. O anlatırdı, ben dinlerdim. Bazen bir hoca bize eşlik ederdi. İki hocanın konuşmasını dinlemekten zevk alırdım.

Refi Cevat Ulunay'dan, imzalı bir kitabı arşivimde olan Abdülkadir Karahan'dan saygıyla bahsederdi. İ.Ü. Halk Edebiyatı Kürsüsü'nün kurucusu, eski Türk edebiyatımızın önemli mihenk taşlarından biri Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'a saygı duyardı. Görüşürlerdi. Ben de Karahan Hoca'yı tanımış, sohbetlerine katılmışım. Rektörlükteki ofisime uğrardı. Babamla da tanışılardı. Sayın Ulunay'ı yaşım gereği tanımak fırsatım olmadı ama kanaatimce Anna'nın Mevlâna bilgisinde, Konya bağında Ulunay'ın etkisi vardı.

Kapalıçarşı, Mısır Çarşısı'nı, sahafları, bakırcıları sıkça dolaşırdık. Halı, kilimimiz vardı o zamanlar. Renk ve desenlerine hayranlıkla bakar, incelerdi. Gördes gibi isimleri de bilirdi. Bazen küçük ipek halılara da gözü ilişirdi. Pandelli lokantası bir kültürdü. Kâğıtta balık söyledik. Sofraya geldiğinde kâğıdını açarken çıkan buharı gözleri parlayarak içine çekerdi. Mutlaka anlatacak bir hikayesi vardı. Ya da bir yaşanmışlığı. Türk yemeklerini severdi. Yemek ayırt ettiğini hatırlamıyorum.

Çifte kavrulmuş lokumu sevdiğini söyleyebilirim. Kestane şekerini de. Hacı Bekir tam damak tadına göre idi ve Kurukahveci Mehmet Efendi. Şam fıstığını da severdi. Çay ve simit/poğaç zaten üniversite hocalarının yaşam biçimi idi.

Sigarayı biraz daha az içebilse diye düşünürdüm, sağlığı açısından. Ama zevk alırdı. Bazen dertlenirdi. Sigara içerken "Selam olsun Bolu Beyi'ne." derdi. Dert ettiği konular ülkemizin daha iyi tanıtılabilmesiydi. Türkiye'ye âşıktı diyebilirim.

Aşk deyince!

Sevgili Anna için aşkın ışıltısı vardı.
Ne idi biliyor musunuz?

Ayın ışığı.

Bir öğle yine üniversitenin Profesörler Evi'nde yemek yerken “Bak sana şimdi ne anlatacağım?” dedi. Bazen tatlı muzip bir yüz ifadesi olurdu. Ciddi çalışırken; işe kendini verir, kaşlarını çatardı ama yemeklerde, aile ve dost sohbetlerinde, arabada çok tatlı bir ifade belirirdi yüzünde. Bilmiyormuş gibi soru sorarak da karşısındakinin cevabını merak ederdi. Bu o neslin âdeti idi. Halazâdem Atatürk de böyle bir insanmış.

Telkâri ya da el işçiliği olan sade gümüş takıları severdi, ben de severdim.

“Bugün sen aşk günündesin.” dedi.

Güldüm. Biraz da utanarak güldüm herhalde.

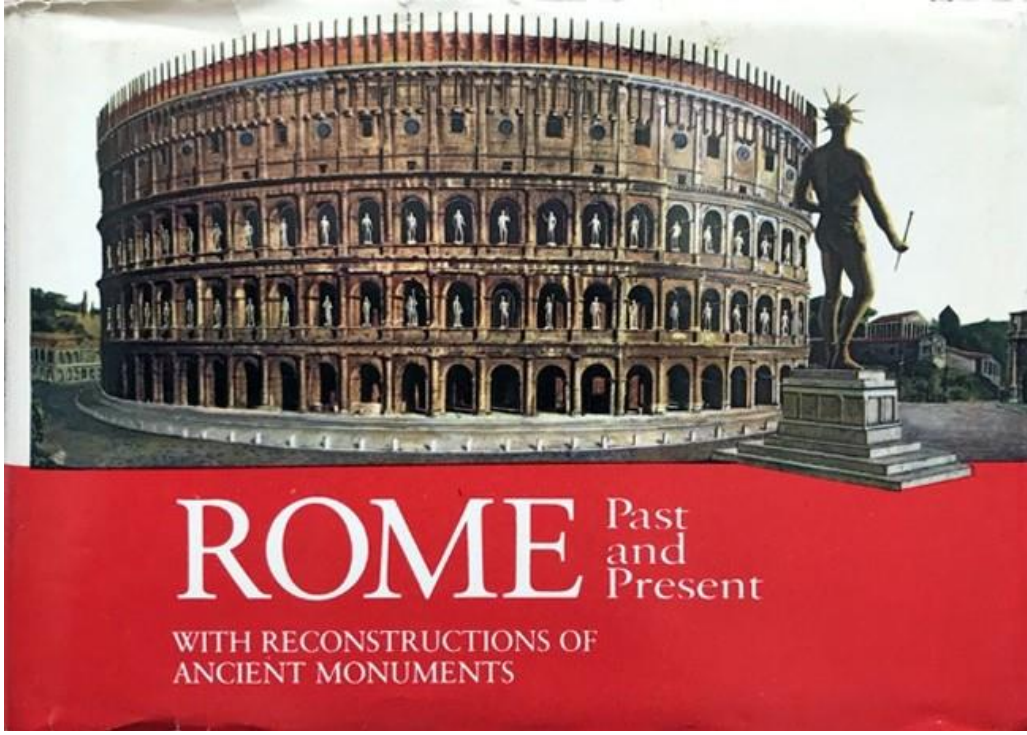
Türk kızlarının utangaç, terbiyeli hâllerini severdi. Takılarını da.

“Bugün gümüşlerin daha çok parlıyor. Gümüşün ışıltısı asildir, aydan yansır. Aşkın gizemini yansıtır. Gümüş altının üzerinde değerlidir, sofistikedir.” dedi.

O gün bugündür ne zaman gümüş taksam Anna'yı da hatırlarım.

Bir öğle, annem ve babam Anna'yı eve yemeğe davet ettiler. Annemin anne tarafı Selanik, baba tarafı Karamanoğulları'ndandır. Afyon Mevlevihâne'sine bağlıyız. Mevlevî tatlımız Rengigül Hanım'ın eşi Sultan Reşad V.'in mebusu Hacı Ahmet Efendi'den günümüze kadar gelmiştir. Annem Çerkez tavuğunu, pazıdan yaprak sarmasını, tas kebabını çok leziz yapardı. Yanına da üç katlı, üç ayrı renkten oluşan pilavı meşhurdu. Bütün yurt dışından gelen dostlarımız, bilim adamları bayılırlardı. Nitekim Anna da bayıldı. Mevlevî tatlımız ise; kaymaklı elma tatlısıdır. Her elmanın üzerine ada karanfili konur. Müthiş görsel bir tattır; göze ve damağa hitap eder ve Afyon Saracel Konağı imzasını taşır. Mevlâna âşığı sevgili Anna'ya güzel bir sürpriz olmuştu. Yüzündeki ifadeyi fotoğraflamayı çok isterdim ama fotoğraf karesinde olmak pek istemezdi zaten o zamanlar pek de âdet değildi.

Yemekten sonra Ersin ile beraber (o zaman sözlü idik) kendisini otele bıraktık. Yine başka bir gün de havaalanına. “Sözlenmek” kelimesi hoşuna gidiyordu. Avrupa kültüründe olduğunu sanmıyorum. Belki de ondandır.

İstanbul'daki çalışmalarımız tamamlandıktan sonra Roma'da buluştuk ama hayli yoğun bir çalışma içinde idik.

“Türk Haftası”nın orijinal adı:

"Atatürk: Tradizione e Cultura". Yani Atatürk: Gelenek ve Kültür.

Bir yandan Rektör Prof. Dr. Cem'i Demiroğlu'nun konuşma metnini hazırlıyor, diğer yandan “hocaların hocaları” diye anılan akademik ekibin organizasyonunu Anna'ya bildirerek, onay alarak yapıyordum.

Her biri konusunun piri idi: Prof. Dr. Sahir Erman (hukuk), Prof. Dr. Afif Erzen (arkeoloji), Prof. Dr. Esat Çam (siyaset bilimi), Prof. Dr. Yüksel Ülken (iktisat), Prof. Dr. Yılmaz Altuğ (hukuk), Prof. Dr. Nurhan Atasoy (sanat tarihi), Prof. Dr. Nüsret Ekin (iktisat).

Bu haftaya Talât Halman, kültür elçimiz olarak New York'tan davetli idi. Çinuçen Tanrıkorur, Sabiha Tansuğ, Elif ve Bedii Aran ve hocam Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal gibi. Bu çok kıymetli kişiler bizim ekibimiz dışında Roma Üniversitesi'nin aslında Anna'nın özenle seçtiği davetlileri idi.

Roma Üniversitesi, ihtişamlı bir üniversitedir. İstanbul Üniversitesi Beyazıt Merkez Bina iç kısımlarını andırır. Açılış konferansından sonra, sergiler ve piyano dinletisi süregelirken, hafta boyunca konferanslar Türkoloji Bölümü'nde devam etti. Sabiha Tansuğ'u “Türk El Sanatlarındaki Çiçek Motifleri” ile tanımak ne güzel bir şanstı!

Çinuçen Tanrıkorur'u ve tabî Elif ve Bedii Aran'ı da. Aran ikilisinin, çift piyanodaki performanslarına hayran kalmıştım.

Sevgili Anna'nın konusu: "Osmanlı İmparatorluğuna Hayran Olan Biri Mustafa Kemal Atatürk'e Nasıl Âşık Oldu?" idi.

Talât Halman'ın konusu; "Türk Kültürünün Devamlılığında Görülen Özellikler" idi. İnsanı etkileyen bir zarâfeti vardı Talât Bey'in. İlk kültür bakanımız oldu. O günden itibaren dostluğumuz devam etti.

Anna Masala ile Talât Halman'ın ortak yönleri; Türk Dili Edebiyatı, şiir çevirileri, Mevlâna ve Yunus saygısı idi.

Rektör Prof. Dr. Antonio Ruberti ve zarif eşinin daveti; sade, içten ve etkileyici evlerinin mermer döşeli iç mimarisi pek zevkli idi. Hayatımda etkilendiğim nâdir evlerden biri olmuştur. Sadelikle kültürü yansıtmak da bir sanat olsa gerek diye düşünmüşümdür.

Gitgide, zenginliğin "sade"likte olduğunu anladım. Bu güzelliği bana Roma'da tattıran Anna olmuştur.

Bizi Roma havaalanından karşıladı Anna. Kız kardeşi Maria da kendisine yardımcı oluyordu. Akademik bir kimlikti. Anna gibi Türkleri, Türkiye'yi çok seviyordu. Yardımseverdi. Asistanı İstanbul İtalyan Lisesi'nden Raffi idi. Yardımsever ve saygılı bir gençti. Anna zaten saygılı, kültür bilincinde olan insanlarla çalışmayı sever.

Anna'nın hocasına gelecek olursam ki önemli bir detaydır: İtalyan Türkolog Ettore Rossi'dir. Anna, Rossi'nin son öğrencilerinden. Ettore Rossi'nin Türk kültürü açısından önemine gelecek olursam: "Dede Korkut"tur.

"Hikâyet-i Oğuzname-i Kazan Beg ve Gayri" adını taşıyan Vatikan nüshasında ise altı öykü bulunuyor. "Dede Korkut", Kazakistan'ın moderatörlüğünde, Azerbaycan ve Türkiye'nin başvurusu üzerine UNESCO Dünya Somut Olmayan Kültür Mirası Temsili Listesi'ne kabul edildi. (Kaynak: Atlas Tarih, Sayı 57 Şubat-Mart 2019, "Türklerin Rehberi: Dedem Korkut", Dosya Editörü: Melih Şabanoğlu ve "Dede Korkut Üzerine Araştırma" Ettore Rossi, çeviren: Mahmut H. Şakiroğlu).

Roma'da Hotel Albani'de kaldık. Odama girer girmez de sevgili Anna'nın el yazısı ile "Rengigül Hanım" diye yazdığı zarf gözüme çarptı. Ne incelik değil mi? Hem de saygıyı yansıtıyor.

İşte Anna böyle güzel bir insandır. Zarfı açtığımda sanatçı Oya Katoğlu'nun "Denizde Gezinti" kartının içine "Roma'ya hoş geldin! Anna" yazısını okudum. İnsan duygulanıyor. Bu tip kartları çok severdi. Kayıkların üzerinde Emine, Kaptan, Mehmet, Martı yazıları vardı ve içinde balıkçı aileleri. Kadınların bazılarında yemeni vardır. Bu tip yemenileri severdi. Sıcaktan ve soğuktan korunmak için de neredeyse daima boynuna yemeni, eşarp takıverirdi. Çabucacık, acele acele bağlardı. (Bakınız: Görseller)

Bu zarfın altında yine başka bir zarf yine adımı yazmıştı. İçindeki kart yine Oya Katoğlu'ndandı bu defa "Göç" eseri idi. Bu kart da Anna'yı yansıtıyor. Hayli süslü atlı araba. Çoluk çocuk göç ediyorlar. Yüzlerdeki hüznün kim bilir Anna'ya neleri anımsatıyordu. Kartın içinde bütün bir haftanın detaylı ana hatlarını yazmıştı. El yazısı hoşuma giderdi. Seri yazardı. Bana delege ettiği vazifeleri de ayrı kâğıtlara yazmıştı.

Ayrıca Università Degli Studi Di Roma antetli zarfına "Kemal Atatürk: Tradizione e Cultura 23-28 novembre 1981" basılmış. İçine de matbu olarak program detayı yazılmıştı. Konserler, şiir dinletileri, sergiler, konferanslar. Yine başka bir zarfta büyükelçimiz Hamit Batu'nun hoş geldiniz kartları ve davetleri. (Bakınız: Görseller)

Tüm hafta boyunca Anna, Türkiye'de hayran kaldığı misafirperverliği Roma'da Türk misafirlerine yaşattı. Programda yazılmayan gezi sürprizleri yaptı. Vatikan'ı ziyaret ettik. Vatikan unutulmaz bir deneyimdi. Nurhan Atasoy mihmandarımız oldu. İtalyan dantelleri çok güzeldir. Gelinlik kumaşını da Nurhan Hoca ile seçtik. Şehrin görülmeye değer nereleri varsa bir araçla gezdirildik.

Çok güzel, candan, içten ağırladı Anna ve İstanbul'a dönerken de yine sevdiği bir âdetimiz olan "diş kırası" hediyelerle bizleri uğurladı.

Roma dönüşü, İstanbul Üniversitesi Bülteni "Atatürk Özel Sayısı"nı çıkarttım. Her sayıda kapak rengini düşünürdüm. "Bu sayının kapak rengi ne olmalıydı?" Uzunca bir araştırma yaptıktan sonra kapak içine şöyle bir yazı yazmıştım: Atatürk mavi deniz, yeşil ormanı sevdiğine göre kapak; mavi ve yeşil tonlarında olsun.

Roma'daki Türk Haftası sonrasında 1982 ve 1983 yıllarında Anna, sık sık Türkiye'ye geldi. Biz daha çok telefonla, zaman zaman da yazı ile görüştük.

Bir geldiğinde Kanlıca'daki Gazi İskender Paşa Türbesi'ni ziyaret ettik.

Bu türbeyi Anna ile öğrendim. Şoföre tarif etti. Birlikte gittik ve dua ettik. Kimlere dua etti bilemiyorum ama Mimar Sinan'a saygısı yüksekti. Günümüze külliye tam olarak gelemeyişe de camii Mimar Sinan'ın eseri. (Kaynak: Türk Turing Otomobil Kurumu, "Büyük Usta Mimar Sinan", İskender Paşa Camii – TDV İslam Ansiklopedisi)

Mimariye çok önem verirdi. Hayranlıkla dakikalarca seyrederdi. Bu konuda da bilimsel hizmet verdiğini düşünüyorum.

Bir gece bizi Ferdi Ştatzer'in öğrencisi piyanist Ayşegül Sarıca yemeğe aldı. Eşi UNESCO Hizmet madalyalı Türk sanatları hocası, Prof. Dr. Nejat Diyarbakirli ile birlikte Moda'daki evlerinde tatlı bir sohbetle ağırladı. Çok değerli bir ailedir. Nejat Hoca yemek sonrası kendi arabasıyla önce Anna'yı Tepebaşı Etap'a sonra da beni Levent'teki baba evime bıraktı. "Size zahmet oluyor." dediğimizde "Bu benim için bir şereftir." diye cevap vermişti.

Sahir Erman Hoca da Ataköy'deki evinde Raffi ile beni ağırlamıştı. Sonra Anna onuruna güzel bir yemek verdiğini anımsıyorum.

İşte Anna böyle güzel insanlar tanıdı. O güzel insanlar da Anna'yı.

Roma'dan bana 30.7.1982 tarihli gönderdiği kartta şöyle yazıyor:

"Aziz Rengigül,

Bildiğin gibi hep günlerim koşa koşa geçer. Fakültedeki yeni vazifem, Milli Araştırma Enstitüsü ve saire ile öyle çalışıyorum ki evdekilerimle bile görüşemiyorum. Gelecek hafta Raffi gelecek Türkiye'ye.

Bu fakir Lizbon'a gitmeliyim. Lizbon'dan (2 Eylül) Buküreşt'e uçacağım; 14 Eylül'de S.E. Batu ile İtalya'da Assisi şehrinde Sen François'e Anadolu'dan selam diye bir toplantımız var.

Bunun için en erken olarak ailemle beraber Eylül sonunda İstanbul'a gelebiliriz, inşallâh.

Ekim'de Konya'dayım.

Buraya dönüp yine 10 Kasım'da prof. Boscolo ile TÜBİTAK için geleceğiz. Yine buraya dönüp, Aralık başında Mevlâna için Türkiye'ye geleceğim. O sıralarda neler, neler beni bekliyor, bilemezsin!

Lizbon'dan yine haberlerimi sana gönderirim diye sana, ailene, aziz dostlarımıza ve bizim Cengiz Bey'e en derin sevgilerimi yollarım.

Anna"

Anlaşılacağı gibi hitabı “Aziz” diye başlıyor. Kendisinden “fakir” diye bahsediyor. Konuşurken de evinden “fakirhânem” diye bahsederdi.

Eski Türk kültür, adabının inceliklerini içselleştirmiş bir Anna görmekteyiz. Öyle değil mi? Ne güzel. Bu şimdiki gençlere örnek olsun dilerim. Sözünde de duruyor. 16.8.82 tarihinde Lizbon’dan Maria ile birlikte kart atıyor. (Bakınız görseller)

Şimdi bana “Aziz Rengigül” diye hitap eden Anna’yı tanıyalım:

“Şunu da söyleyeyim özellikle: Bir Akdeniz bölgesi insanı olarak, okullarda bize öğretilen eski düşmanlarımızı da anlamak, bilmek istedim. Ama nasıl bir ders almış oldum bu çalışmalardan? Bir insan bilgili ise, bir insan arif ise, kendi tarihî düşmanını tanıyınca onu sevmeye başlıyor. Öyle oldu bende de. Orta okulda, lisede bir korsan olarak bize öğretilen Barbaros Hayreddin gide gide bir kahraman olmaya başladı bende.” Anna Masala., Vehbi Vakkasoğlu, “Anna Masala Gerçeği” Rengigül e-kitabı, s. 304

***

“Mehmetçik’i, Anadolu delikanlılarını, şehir ve köylerindeki gençlerini, Türk milletinin evlâtlarını düşünürüm. Gaziler kurşun yarasıyla savaştan dönenlerdir, dönemeyenler ise şehitlerdir. Bütün memleketlerde bir meçhul asker abidesi vardır. Gezdiğim yabancı ülkelerde de aynı şeyleri gördüm. Doğduğum Roma şehrinde de büyük bir meçhul asker abidesi vardır. Ama bana sorarsanız Ankara’daki Anıtkabir’in dışında, hiçbir tanesi Afyonkarahisar’daki kadar güzel değildir.” Anna Masala, “Türkiye’ye Aşk Mektuplarım”, T.C. Kültür Bakanlığı Dünya Edebiyatı

Ve “Meçhul Asker”in künyesi Edip Âli Baki tarafından yazılmıştır.” diye devam etmiş kitabında sevgili dostum Anna. Saffet Ural’ın değerli Edebiyat öğretmeni Edip Âli Baki’nin “Meçhul Asker” için yazdığı künyenin son satırı; “Ölümü: Yoktur”. Rengigül e-kitabı, s. 525

***

“Türk Nineleri.

Her Türk evinde bir dede, bir nine, ikisi de hattâ bazen dördü de birlikte yaşarlar. Ama anneanne en önemlisidir. Bir Türk evine misafir gittiğiniz zaman, salonun bir köşesinde, bir koltuğa oturmuş bir nine veya dede görürsünüz. Saçları boyalı, makyajlı, modern nineler demiyorum, beyaz topuzlu, koyu renk elbiseli nineler düşünüyorum. Bir Türk evine girince her şeyden önce ninenin elini öpmek gerekir.

Bu onun hakkıdır ve o, bunu bilir. Türk ninelerin çok anısı vardır, atasözü, bulmaca ve tekerlemenin âlâsını bilirler.

İş işlemek için gözlükleri, yün şalları ve Isparta'dan gelme gül kokuları vardır... Ben saatlerce onların Kurtuluş Savaşı anılarını dinlerken hediye olarak tığ ile yapılmış dantel örtüler veya oyalı yemeniler hediye alıyordum. Nineler çocukların ilk öğretmenleridir. Bütün Türk çocukları iki okula gider: Nineninki ve öğretmeninki... Dedeler de kendilerine çok önem verirler ve çok anıları vardır: Çok yolculuk yapmışlardır. Bunları ve askerlik anılarını anlatırlarken subayların, erlerin isimlerini de hatırlarlar. Bana göre dünyanın bütün ülkelerinin Türk nine ve dedelerine ihtiyacı vardır.” Anna Masala, “Türkiye’ye Aşk Mektuplarım” T.C. Kültür Bakanlığı Dünya Edebiyatı.

Sevgili Anna, ne güzel yazmış! Okudukça karşımda ses tonu, “fakir”, “fakirhânem” vurguları, el hareketleri, dudak kıvrımları, gözlerinin ışıltıları, gözlüğünü düzeltmesi, tatlı heyecanı belirdi. Levent'teki evimizde annemin leziz yemekleri, yolda Ersin'e espri ile takılması, Ayşegül Sarıca'nın Moda'daki evinde misafirlik... İyi ki hayatımın bir zaman diliminde “var” olmuşsun Sevgili Annacığım. Tebessümlü gözyaşarımla, Ersin ve ben; sana, yüreğine, düğün hediyemize teşekkür ederiz. Rengigül e-kitabı, s. 573

***

Ve ne diyor dostum Anna Masala, “Türkiye’ye Aşk Mektuplarım”da;

“Sağcı arkadaşarımla “Tuna Nehri akmam diyor”u, solcu arkadaşarımla “Pir Sultan Abdal” söylüyorduk. Bütün Türk müziği hoşuma gidiyordu. İtri Dede'yi, Beethoven gibi görürüm. Mehter marşlarını da çok beğenirim. Birisine kızdığım zaman Köroğlu'nun sözleriyle alçak sesle; “Benden selâm olsun Bolu Bey'ine!” diye geçer içimden.” Rengigül e-kitabı, s. 911

***

Edebiyat Bağı

Evet, “Edebiyat Bağı” öyle bir bağ ki yüzyıllarca geriye gidiyorsunuz. Mevlânâ'nın dizelerinden... Yunus Emre'ye... Shakespeare'e... Yaşı, milliyeti, dönemi, rengi, cinsiyeti yok... “Edebiyat Bağı” tıpkı spor bağı gibidir. Kolayca tarifini yapmak gerekirse; daha güncel, anlaşılır olabilmesi adına: Taraftarın tutkusu gibidir. Edebiyat Bağı dünya kültürünün bağıdır yüzyıllarca gerilere gidebilen!

Anna bazen ‘‘Bir ben vardır bende benden içerü’’ derdi ve öyle derin bakardı ki! Yunus’u anardı içinden belki de ve karşısındakinin de bilip bilmediğini tartardı.

Nâzım’a da atıfta bulunurdu Anna.

‘‘Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşsesin.’’ Gönlümdeki yeri; Selânikli, Mevlevî kökü olan, Nâzım Hikmet’in ‘‘Dâvet’’ şiirinden. İçinde tarih, coğrafya ve botanik geçen şiirlerini sevmekle kalmıyor, kıyaslamalı tarih, coğrafya ve edebiyatın birlikte irdelenmesini, akılda kalması açısından faydalı da buluyorum. Nâzım’dan Karacaođlan’a vardığımda, günümüzden yüz yıllarca gerilere gidebiliyorsunuz.

‘‘Kültür, asırların birikimi ile oluşuyor. Bir insanın tarifi, ona verilen değer de böyle anlaşılıyor olabilir. İnsanın hayatının değeri, hatıralarıyla eşdeğer aslında.’’ diye sohbetler ederiz.

Bu bakımdan zamanlama olarak da çok faydalı ve örnek olacak bir program yapıyorsunuz.

Türk kültür, örf ve âdetlerimizi yaşatmak, geçmişten geleceğe köprü olmak vazifemizde Anna Masala’nın ‘‘Türkiye’ye Aşk Mektuplarım’’ kitabının her satırında ‘‘Bu güzel kültürünüze sahip ıkmın. Yemek kültürü ile. El işçiliği kültürü ile. Halıcılıktan... Gümüş işçiliğine... Mimariden... Mahalle kültürüne...’’ diyor Anna. Örf ve âdetlerimizi yaşatalım.

Nitekim 1983 yılında evlendiğimizde bize sürpriz bir hediyeği İtalyan Kültür ataşesi ile gönderdi İstanbul’a. Sevgili Anna’nın tüm armağanlarını saklıyoruz ve onu saygıyla anıyoruz.

Ülkem adına Ord. Prof. Dr. Anna Masala’ya çok teşekkür ederim. Ruhu řad olsun.

Saygılarımla,
Rengigül Yaltırık Ural, 11 Mart 2024